

Individuální projekt Inovace systému kvality sociálních služeb

Newsletter 13 – červenec 2013

Aktuální dění v realizaci veřejné zakázky najdete na webu MPSV, odkaz <http://www.mpsv.cz/cs/11748>.

Úvodní slovo pana náměstka PhDr. Pavla Čáslavy, přednesené na konferenci projektu Inovace systému kvality sociálních služeb dne 20. 6. 2013

Vážené dámy, vážení pánové, kolegyně a kolegové.

Je mou milou povinností Vás přivítat na dnešní konferenci. S radostí jsem přijal nabídku ji zahájit. Jedná se o první konferenci projektu Inovace systému kvality sociálních služeb. Tento projekt realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ve spolupráci s vybraným dodavatelem, který je zastoupen o. s. Instand.

Česká republika se systematicky zaměřuje na kvalitu sociálních služeb již více než deset let. Víím, i na základě osobní zkušenosti, jak náročným procesem si prošli poskytovatelé sociálních služeb, zadavatelé, zřizovatelé a další subjekty, které byly do změn zapojeny. Výsledkem této práce je zvýšená kvalita sociálních služeb, zaměření se na odbornost a kvalifikovanost zaměstnanců, soustředění se na práva klientů, apod. Dá se bezpochyby říci, že v praxi poskytování sociálních služeb jsme ušli velký kus cesty. MPSV průběžně realizuje podpůrné projekty a vyhlašuje dotační programy. Co však považuji za zcela neopomenutelné, a MPSV tento požadavek v průběhu let ctílo, je, aby bylo průběžně do procesu aktualizace a tvorby požadavků na kvalitu zapojováno široké spektrum relevantních aktérů, kteří působí na různých úrovních v systému poskytování sociálních služeb.

Jste to především Vy - poskytovatelé, klienti, zřizovatelé, zadavatelé sociálních služeb, zástupci odborných a profesních sdružení, inspektoři a další, jenž spoluvytváříte pravidla, a za Vaši spolupráci Vám děkuji. A proto jsme se dnes sešli na této konferenci.

Nyní je čas na bilancování, zpracování změn a úprav zákonných parametrů. Tak jak se mění praxe, neboť stále mluvíme o tom, že poskytování sociálních služeb je nikdy nekončícím procesem změn, je nutné i operativně měnit zákonné požadavky z centrální úrovně státu. V průběhu let byla identifikována slabá místa. Dílčí úpravy byly již v rámci legislativních změn v průběhu let realizovány. Současně však opakovaně a stále intenzivněji zaznívá požadavek na radikálnější změny. Poskytovatelé poukazují zejména na duplicitu kritérií standardů kvality sociálních služeb, nejednotnost výkladu, velkou administrativní zátěž. Nejasné stanovení hranice mezi registrací a inspekcí poskytování sociálních služeb, a to jsou jen základní podněty, které uvádím.

Individuální projekt MPSV: Inovace systému kvality sociálních služeb

Existovaly především dva základní důvody, proč se MPSV v minulém roce rozhodlo zahájit další projekt k tématu kvalita sociálních služeb a její kontrola. Prvním důvodem jsou důsledky Sociální reformy I, kdy byl výkon inspekcí poskytování sociálních služeb přesunut z krajských úřadů a MPSV na Úřad práce ČR. Bylo a je podstatné vyškolení zaměstnance, kteří jsou v současnosti pověřeni výkonem kontrol a vytvářet interní pravidla pro výkon kontroly. Druhým podstatným důvodem potřeba aktualizovat zákonné požadavky na kvalitu sociálních služeb.

Právě na druhé téma se soustředí dnešní konference. V prvních měsících realizace projektu bylo uspořádáno velké množství konzultačních setkání, seminářů, které byly koordinovány pracovní skupinou pro inovaci standardů kvality sociálních služeb a zákonných povinností poskytovatele. Byla možnost konzultovat kritéria standardů kvality sociálních služeb, problematika místa § 88 a 89 zákona a dalších souvisejících ustanovení. Výstupem jsou velmi dobře zpracované návrhy na aktualizaci zákonných požadavků pro kvalitu a s tím souvisejících oblastí. I vy dnes budete mít možnost se k jednotlivým tématům vyjadřovat v rámci odpoledního programu. Současně je velmi pozitivní, že v oblastech, které překračovaly zadání projektu k tématu kvality, máme možnost propojovat s dalšími projekty, které má v gesci MPSV, a to především s projektem se zaměřením na transformaci sociálních služeb a s projektem Podpora procesů v sociálních službách.

Věřím, že zpracované výstupy projektu reagují na Vámi pokládané dotazy a připomínky. Považuji však za významné, že byly zpracovávány se zohledněním Dobrovolného evropského rámce pro kvalitu sociálních služeb a dalších relevantních dokumentů. Současně jsem vždy pokládal za nezbytné, aby byla udržena kontinuita a smysl stávajících standardů, zejména jejich hodnot a zásad vyjádřených v § 2 zákona 108/2006 Sb. Návrh změn odstraňuje historické duplicity, přesouvá dílčí oblasti současného pojetí kvality do registračních podmínek. Snižuje administrativně - technické požadavky na poskytovatele a znovu navrácí důraz na případovou práci s klientem. Tak bude zaměřena i inspekce poskytování sociálních služeb. Podstatným prvkem, který je však v celém současném systému dnes opomíjen, je zaměření se nejen na proces, ale také na výsledky poskytování sociálních služeb. To navrhované požadavky obsahují a tento požadavek považuji za zcela nepodkočitelný.

Ne všechny otázky budou odpovězeny. MPSV se i nadále snažit hledat nástroje a mechanismy pro zajištění jednotného výkladu požadavků na kvalitu, a to v míře, jak to umožňuje rozmanitost a specifická sociálních služeb. Dále pak bude i nadále s Vámi spolupracovat, aby praxe poskytování sociálních služeb odpovídala legislativním požadavkům a abychom si byli vzájemně partnery.

Cíl 2 - Aktualizace pravidel výkonu inspekcí a metodických postupů inspektorů (metodika inspekcí)

Výstupy řešení Cíle 2 Aktualizace pravidel výkonu inspekcí a metodických postupů

V rámci Individuálního projektu MPSV „Inovace systému kvality sociálních služeb“ byla pracovní skupinou k realizaci Cíle 2 navržena aktualizovaná 1. verze Metodiky inspekcí. Na základě dohody se zadavatelem, tedy MPSV, bylo dohodnuto, že první verze aktualizace bude obsahovat především ty části, které se týkají efektivních metod inspekce.

Popis zásadních změn v aktualizovaných částech Metodiky inspekcí

Pracovní list č. 1 obsahuje vymezení nepodkočitelného rozsahu základní inspekce. Reaguje tak na požadavek zadavatele **směřovat předmět inspekce na kontrolu klíčových oblastí činností služby, ve kterých lze posoudit, zda služba dodržuje povinnosti uložené zákonem. Navržený zúžený předmět inspekce vychází také z analýz vytvořených v Cíli 1, zejména z 3. kapitoly dokumentu Podněty k revizi**

Individuální projekt MPSV: Inovace systému kvality sociálních služeb

standardů kvality. Pracovní list č. 1 je, kromě toho, že vymezuje předmět základní inspekce, pomůckou pro inspektory v rámci inspekce v místě. Inspektoři mohou podle struktury tohoto pracovního listu postupovat při plánování inspekčních činností, vedení případového procesu. Pracovní list č. 1 obsahuje i rámcové návody pro hodnocení jednotlivých kontrolovaných oblastí.

Pracovní list č. 2 obsahuje popis metod zaměřených na hodnocení případového procesu, a to jednak propojením adekvátních témat standardů kvality a povinností poskytovatele, jednak hodnocením kvality služby zaměřené na konkrétní uživatele. Reaguje tak na požadavek **zacíleného obsahu a rozsahu inspekce tak, aby odhalila pochybení poskytovatele v neprospěch klienta v krátkém čase a minimálními finančními a lidskými zdroji**. Zaměření na případový proces dále reflektuje výstupy řešení Cíle 1 projektu, tedy zaměření budoucího systému standardů kvality sociálních služeb na sledování případového procesu. Tento způsob je uplatnitelný v současném legislativním prostředí, protože klíčové standardy sociálních služeb (zejména 3 - 5, 8, 2) v podstatě případový proces sledují.

Pracovní list č. 3 obsahuje vymezení dokumentace poskytovatele, které by měl inspekční tým vyžádat k prostudování před inspekcí. Obsah vyžádané dokumentace je oproti dřívější praxi inspekci značně zúžen. Jedná se o nezbytné podklady, jejichž prostudování má sloužit k základní orientaci inspektorů v podmínkách sociální služby, do které vstoupí. Zúžení předem zasílané dokumentace má přispět jednak k efektivnosti inspekci a jednak k postupnému přechodu do navrhovaného systému zákonných povinností a standardů kvality sociálních služeb, který se zaměřuje více na hodnocení praxe poskytovatelů, nikoli na hodnocení jejich vnitřních metodik. Toto „přechodové období“ považujeme za současně platné legislativy za poněkud problematické vzhledem k faktu, že zejména standardy kvality předepisují poskytovatelům písemně zpracovaná vnitřní pravidla a jejich dodržování a inspektoři dosud byli zvyklí hodnotit soulad praxe s těmito vnitřními pravidly. Cestu spatřujeme právě v zaměření na případový proces, prostřednictvím kterého může inspektor dostat současným požadavkům na soulad praxe a vnitřních pravidel, nicméně hodnocení bude již více směřovat ke konkrétní praxi z pohledu uživatele. Důležitým nástrojem pro změnu přístupu inspektorů je vzdělávací program, který je průběžně aktualizován o nové metody, které budou v rámci praktické výuky pilotovány.

Cíl 4 - Průběžné udržování jednotnosti systému inspekci a kompetenci inspektorů

Metodická setkávání inspektorů sociálních služeb

Další metodické setkání – v pořadí již čtvrté – se uskutečnilo ve dnech 17. 6. v Olomouci a 19. 6. v Praze.

Na program byl **Tematický okruh č. 4** zaměřený na

- ochranu práv osob, včetně opatření omezujících pohyb (§ 89, zákona č. 108/2006 Sb.) a
- právo na vlastní volbu a ochrana osob před předsudky a negativním hodnocením, ke kterému by mohlo dojít v důsledku poskytování sociální služby.

